

Srážka s Brnem

Autor: Vojtěch Landa

„Tramvaj to sežrala, dívám se na ni stejnýma očima jakýma ona pozoruje mě. A ti co tam čekali vrývali do nehtů svých nehty jiných.“¹

Uhni! Pozor! Pusť mě! Jel jsem někam z bodu A do bodu B, jako obvykle jsem si nebyl jistý, jestli jedu správným směrem. Atmosféra nepřátelství mě dusila. Cestující páchli, nebo to naopak s voňavkou přepískli a já cítil jejich nepřátelské pohledy. Cítil jsem, jak se mi vrývají pod kůži, jak mě drásají až na kost. Vždy v té nejhorší chvíli, zrovna když jsem studoval mapu Brna, se ke mně někdo zezadu přitočil, dýchl mi do ucha a brzy jsem ucítil jeho nehty na své šiji. Rozsápou mne. Sní zaživa! Rozčtvrtí ! Pozřou! Vyvrhnou! Zahodí! Ucítil jsem nesnesitelnou bolest, když se nehty cestujících dostaly až na páteř, a vykřikl jsem bolestí. Konečně jsem se probudil, ale otázkou bylo, o kolik byla realita snesitelnější. Opravdu jsem seděl v tramvaji (ještě to pro mě totiž nebyla šalina) a stíral si z obličeje otláčený vzor z okenní tabulky. Zmatený mladík, který tramvají jede neznámo kam. Konečně jsem v davu rozpoznal svého spolužáka, rodilého Brňáka.

„Ahoj, jede tohle na Českou?“ ptám se ho.

„Českou?“ zpražil mě opovržlivým pohledem. „Ty se ještě máš hodně co učit.“

A měl jsem, ale rozhodně ne od něj. Svého staršího bratra, který konečně nahradil mého skutečného staršího bratra chovajícího se spíše jako mladší bratr, jsem potkal záhy. Nebylo na něm na první pohled nic moc zajímavého. Lehce podivně působil pouze jeho otrhaný zevnějšek. Dominovaly mu zejména rozbité brýle spleené tlustou vrstvou izolepy a pletený svetr, který snad musel nosit ještě jeho dědeček za války. Pravdou je, že 100 let nečesané vlasy zrzavo-hnědé barvy, který tvořily přírodní dredy, stály také za zmínku. Prostě a jednoduše vágus k pohledání. Tenkrát jsem ještě neměl slabost pro zanedbané výrostky, ale ani mě jeho zevnějšek nijak zvlášť neděsil.

Měl jsem tehdy mnoho alternativních vizí a plánů. Kdyby bylo po mém, všichni lidé by mohli chodit třeba v krabicích od sušenek Opavia. Proč? Proto.

Že mi Hatrman změní život naruby, jsem poznal velmi brzo. Povídal jsem si teprve 10 minut při cestě do školy, ale už jsem stihl vrazit do sloupu veřejného osvětlení, jsa právě zaujat nějakou jeho beatnickou historkou. Energie se střetly a následoval mocný výboj. Byla to srážka s čirou prýšticí energií, ne s Brnem, ale s Moravou. Stříleli jsme na sebe hipsterské historky jako z kulometu. Jeho život mne zaplavil jako stoletá povodeň a nedal mi jedinou šanci se rozhlédnout po jiné cestě světem i Brnem. Muž, který hravě předčí Deana Moriartyho. Muž, který celé dny nespál, v noci zářil po šantánech a ve dne makal po brigádách. Obvykle měl dvě práce najednou, z jedné utekl (měli tam příliš mnoho brigádníků, aby si toho všimli) a už mazal do druhé. Jednou takto stihl i tři práce za jednu směnu. Muž, kterého znala celá Morava. Který slíbil, že přijde na sedm večírků a objevil se zcela nečekaně na osmém s téměř půltunovou kamennou želvou, kterou ten den zcizil někde na Slovensku u benzínky a stopem ji dopravil do Brna jako dárek pro oslavenkyni. Veškeré mé zásady, které mi pilně vštěpovala maminka, byly ty tam. Jezdil jsem načerno „šalinó“, místo do Třebové jsem jezdil za 10 Kč do Adamova a zbytek načerno, nakupoval jsem prošlá jídla za 5 Kč ve Zlevněnce na Lidické a na pivo chodil k šesté cenové skupině, do pivnice jménem Lidovka. V tomto pajzlu obsluhoval buď starý číšník oděn pouze v červených boxerkách, nebo neuvěřitelně vypitá číšnice, která si nikdy nezapamatovala ani dvě polévky na jídelním lístku a zapisovala, k naší veliké radosti, jen každé druhé pivo. Stal se ze mne beatnik až na dřevě. Já z Moravské Třebové ve východních Čechách, města bez identity. Nadšeně jsem objevoval jižní Moravu: víno, sklípky a moravskou pohostinnost, všechny ty ingredience jež dali vzniknout entitě jménem Hatrman. Chtěl jsem o něm napsat tisíc knih, ale nikdy jsem to neudělal, protože Na cestě už byla napsána.

Byl tak bezprostřední, že ho měli svým způsobem rádi i ti, kteří tyhle beatnické typy nesnášejí. Nechápal jsem to. Lepší verze Deana Moriartyho? Toho přece zdaleka všichni rádi neměli. Tohle je Dean se srdcem moravského dobráka, říkám si, nový geneticky vyšlechtěný druh.

Léta plynula a já se ho marně snažil pochopit (a napodobit). V prvéku mi v noci naskládal do postele střešní tašky z vedlejší stavby a já na ně k ránu opilý uleh. Ráno nás

zastihli mí rodiče, kteří přijeli na kontrolu. Nebyl čas tašky schovat. „Co to je?“ tázal se otec, ukazuje nekompromisně na postel. Zkroušeně jsem mlčel.

„To je taková taškařice.“ pronesl vesele Hatrman, usalašený na vedlejší posteli.

V druháku už jsem myslel, že jsem ho pochopil, ale uzemnil mě telefonátem ve dvě ráno.

„Kde seš? Všichni tě hledají.“ ptám se.

„Jsem ve 33. patře hotelu Intercontinental. Právě jsem vyhodil hasičák z okna, ale myslím, že to nepomohlo a jdou po mně pořád. Doufám, že to nikoho dole nezranilo.“ Klik.

Spojení se přerušilo a kdo po něm šel, jsem se už nikdy nedozvěděl.

Ve třetíáku měl veliké štěstí, že mě ve tři ráno vzbudil náš slabý zvonek. Šel jsem dolů otevřít, byla krutá zima, mohlo být tak -10°. Otevřel jsem vchodové dveře a dovnitř vpadla zmrzlá kostka jménem Hatrman. Na tváři byl celý od krve, měl ji rozbitou téměř k nepoznání. Na sobě měl pouze šortky a sportovní dres. Poslední, co si pamatoval, bylo, jak si hraje s hokejkou a míčkem před cinkající šalinou. Hokejové vybavení, oblečení a doklady potom sbíral po různých putykách ještě asi týden.

Ve čtvrtáku už jsem zuřil. Chtěl jsem ho rozebrat. Roztrhnout mu kůži, najít ty různé drátky a páčky, ten podivný mechanismus, tolik nepodobný jakékoliv jiné bytosti pod sluncem. Chtěl jsem ho popsat a vydat o něm studijní bichli. Zde je centrum dobroty, zde zase nekonečná zásobárna šaškáren a historek. Nebylo to tím, že to byl vandrák, těch jsou tucty. Nebylo to tím, že to byl dobrák, beatnik, nejzábavnější společník pod sluncem. Bylo to tím, že byl to všechno dohromady. Spojil vše v unikátní celek. Snaha pochopit ho byla snahou moderní vědy vysvětlit podstatu existence. Zavolał mi ze zlínské Zoo, že už 2 dny nejedl. Zasekl se ve Zlíně a musí se nějak dostat do Brna. Stopem ho nikdo nechce vzít, protože vypadá jako něco, co vylezlo z popelnice, a zatím přežívá tak, že přelezl do ohrady zeber a užírá jím mrkev. „Pravda, dívají se na mě trochu vyčítavě, filutové jedni! Ale co se dá dělat?“

Mezitím jsem selhával i na dalším poli. Odvrhl jsem na chvíli svoji snahu pochopit Hatrmana a jal se po letech zkoumat ženy. Vztah s mojí přítelkyní z našeho městečka se definitivně rozpadl. Byl založený na směšné naivitě a nevinosti nás obou. V tom tkvěla jeho krása a finálně i zkáza. Stal se ze mne svobodný muž připravený

poznávat brněnské dračice. To jsem ještě netušil, co mě čeká. Všechna periodika té doby neustále chrlila neobjevené články o nové pozici ženy ve společnosti. Kdepak laň, terč útoku lovce, nyní ona je lovcem! Něco na tom bylo.

Kořistí jsem pro ni byl už od začátku. Snažil jsem se právě dokončit nějakou nesmyslnou esej do ještě nesmyslnějšího předmětu a šel si dát asi 20. pauzu na kafe. Ona nelenila, sedla k mému počítači a vyhledala si mé jméno a email. Ve schránce jsem pak našel krátký email, jehož obsah by se dal shrnout do jednoduchého sdělení:

Ahoj, jsem sochařka a potřebuji dokončit jednu ze svých prací. Zaujaly mě tvé netypické rysy, myslím, že bys byl ideální model pro moji sochu. Co ty na to?

Tohle kluk mého věku nemohl ustát. Nepamatuju si už přesně svoji reakci, ale vím, že jsem těch pár dní před setkáním chodil po ulicích Brna s vypnutou hrudí a obličejem načančanáho páva. V šalině jsem probodával nezkušené prváky pohledem a drásal jim nehty šíji. Naštěstí má narcistická onanie netrvala dlouho. Sešli jsme se v Nikde, což byla hospoda opravdu trefná pro toto podivné rande. Mé první zklamání pramenilo z toho, že slečna sochařka neměla tvář a postavu Angeliny Jolie, jak jsem předpokládal. Nu což, já přece nikdy nebyl povrchní typ, pojďme se podívat co je uvnitř, řekl jsem si. Objednali jsme piva a já mluvil a mluvil. Jako obvykle. Během hodiny a dvou piv jsem jí stihl sdělit většinu svých anarchistických (a totálně nereálných) myšlenek a konceptů. Pravděpodobně jsem nezapomněl zmínit, že si myslím, že by lidé měli žít spíše v komunitách než v manželství. Jistě došlo i na „telepatie mezi mužem a ženou je možná, lidé se jen neumí dostatečně otevřít, aby dokázali vnímat pocity druhého beze slov“. Asi hodinu mě poslouchala, přerušovala a vysmívala se mi. Potom to uzavřela slovy: „Tož kurva! To jsou fakt děsný pičoviny, co tady meleš. Ale neber to nějak ve zlým, seš prostě mladej. Na to přijdeš časem.“ Její vulgarita mě děsila. Nebyl jsem žádný slušný hošík, ale u žen mi to poměrně vadilo. Domníval jsem se, že tím ztrácím část svého ženského kouzla. Daleko víc mě ale sebrala její kritika. Koza jedna! Byla sotva o dva roky starší a tvářila se jako maminka, které poučuje své hloupoučké, ale milé děťátko. Vůbec se mnou nepolemizovala, prostě se mi jenom vysmála. Zíral jsem uraženě vpřed na barové flašky a měl chuť odejít. Cožpak se ve mně nekříží genialita Junga podpořená Thoreauem a Freudem ze zálohy? Čas ale tikal dál, číšník nosil piva, já mluvil méně, ona

více. Asi po pátém pivu se opila a přestala se kontrolovat. Čekala mě další brněnská srážka. Narazila do mne její touha. Byla všude. Vznášela se po baru jako kouř z cigaret. Byla poznat z každého jejího gesta, mrknutí, úšklebku. Najednou mi visela na rtech. Mohl jsem prohlásit, že jsem zoofil znásilňující kachny na brněnském Prýglu, a prošlo by mi to. Na tváři se mi objevil vítězný úsměv. Tak kdo je tady vítěz a kdo poražený, holčičko? No počkej, já ti vrátím tu tvou zpupnou povýšenost. Já ti ukážu. Užíval sem si tu moc. Každé gesto, každý pohyb ji prozrazoval. Věděl jsem, že ji mám v hrsti. Za to, jak se mi vysmála, draze zaplatí. Další a další piva dopadají na stůl.

Konečně platíme a vycházíme na Moravák.

Najednou zaútočila. Bylo to naprosto nečekané. Byl to skok tygřice, dravé nespoutané šelmy. Moment skoku Tracyho tygra. Vrhla se na mě a zakousla se do mě. A když píšu zakousla, tak myslím opravdu zakousla. Ona mi dokonce nakousla ret! Jizvu, jako stigma, jsem nosil ještě několik týdnů. Šli jsme k ní na privát. Brzy jsem přistihl své tělo při rytmicky se opakujících pohybech starých jako lidstvo samo. Chvíli jsem se věnoval tělocviku a nesledoval její tvář a tu jsem z hrůzou zjistil, že usnula. Šokovalo mě to natolik, že jsem ještě chvíli pokračoval v souloži. Právě když jsem chtěl znechuceně přestat, protože jsem opravdu neměl v plánu spokojit se s touto zvláštní formou sexuální samoobsluhy, tak se znovu probudila. Chvíli jí trvalo, než pochopila, kde a s kým je. Chytila mě rukama za tváře, asi aby zjistila, jestli se jí to nezdá. Poté promluvila: „Ty mě šukáš? TAK MĚ TEDA KURVA ŠUKEJ!“ zařvala.

Tohle jsem absolutně nečekal. Věřím tomu, že spoustě chlapů by to přišlo rajcovní. Ta animálnost. Ta neuvěřitelná hrubost. Já byl ale příliš nezkušený a příliš velký slušnáček, aby se mi to líbilo. Chvíli jsem ještě pokračoval, ale pak se z ní skulil, sbalil si své fidlátko, zamumlal nějakou trapnou výmluvu a FRRR, už jsem mazal pryč. Moje srážka s brněnskou dračicí mi dala hodně. Přestal jsem se na ženy dívat omezeným pohledem jako na svatý obrázek něžné krásy a pochopil, že neexistují žádné hranice.

Čas plynul dál a přišel konec mých studií. Možná se už Bůh na mé tápání nemohl dívat, a tak mi seslal znamení v den mého promočního večírku. Přišlo to jako poselství z nebes někdy kolem sedmé hodiny ranní, kdy se slušní lidé nevracejí domů, ale naopak vyráží za prací. Vybavuji si to pouze matně:

Ulice, náraz, město. Brno? Kameny. Padají z nebe. Padají na mě. Stojím uprostřed ulice. Je ráno, ranní rozbřesk. Ale ulice je ještě téměř liduprázdná. Stále ty podivné kameny. Narážejí do mě, jak ty malé, tak ty větší, ale mě to nebolí, spíše příjemně vzrušuje. Jako ranní déšť. Běžím přes ulici ke vchodu svého privátu. Kameny padají dál a následují mě při cestě ke vchodu, jako kdybych byl jejich magnet. Blížím se ke krajnici, kterou lemují zaparkovaná auta. Proud kamenů dopadá i sem. Stojím tam a rozpráhuju ruce, v absolutním štěstí, že jsem naživu. Nikdy v životě jsem necítil své já intenzivněji. A šutry dopadají na lesklé kapoty aut, je to nádhera, stát tady v šest ráno a pozorovat tenhle kamenný déšť. Kameny nelétaly z nebes, ale z druhé krajnice, kde stál ten netvor. Obludná kombinace tatrmana, vodníka, mořské potvory, hejkala a Švejka. Sám Hatrman. Stál jsem tam a chápal to celé, i když jsem jako vždy nechápal vůbec nic. A to v tomhle životě jde, no ne? Ale o co jde? Co je tak úžasného na tom, že tenhle netvor hází kameny na auta nevinných smrtelníků? Nějakým zázrakem se v mém alkoholu zmoženém mozku vybavila citace z Morfologie pohádek², kterou jsem studoval k mé diplomce. Najednou to dávalo smysl a dospěl jsem k této definici: Čin Hatrmana, nemůže být u většiny smrtelníků považován za špatný. Hatrman a jeho činy jsou dobré, už apriori, z podstaty. Stejně jako v pohádce Kuba a kouzelná fazole, kde je Kuba vnímán jako kladná postava, přestože je vlastně zloděj v obrově domě. Jednou z charakteristik pohádkových příběhů, a Hatrmanův život je pohádkový příběh, je goodness. Dobrota. Postava je dobrá už ze své podstaty, aniž by musela svou dobrotu prokazovat patřičnými činy. Hatrmanova duše je totiž natolik dobrá, že to každý člověk cítí. Rozhodl-li se tady na výraz přátelství (a já si vážím, že se přátelí se smrtelníkem jako jsem já) uzavřít mou oslavu promoce kamenným deštěm, má na to plné právo. Neprosil jsem ho, ale bylo mi jasné, že kdybych ho požádal, tak nechá z nebe pršet žáby.

A tak jsem se konečně přestal srážet, koupil si byt, změnil občanku a stál se Brňákem. Brno mi dalo hodně, zkazilo mne, hodilo do mixéru, ale snad jsem povstal jako Fénix z popela a naučil se v něm plavat. Chtěl bych všechna ta drobná ťuknutí i tragické havárie filtrovat do své tvorby. Chodím ulicemi Brna a pozoruju ty havárie. Každý den jezdím brněnským Cejlem, vidím opilou těhotnou puberťačku válící se na kolejích. Vidím opilého cikána, jak se ve dvě hodiny odpoledne na třetí pokus vpotácí do nonstop

herny, ve dveřích vytáhne železnou tyč schovanou v bundě a mizí konečně vevnitř. „Já tu výplatu z té kraksny dostanu a né, že ne!“ Pak už slyším jen rány a křik. Tohle jsou pravé srážky, které bych asi nikdy neustál. Nevím jak těm lidem pomoci, tak se pokouším vyrovnat alespoň se svými srážkami. Čas, ta prodejná kurva, těká někde okolo a Hatrman se na mě směje přes tenkou stěnu pivního půlitru.

Citace:

¹Text z písničky Tramvaje skupiny WWW, album Neurobeat.

² PROPP, Vladimír: *Morfologie pohádek*